

Fjellhamar Eiendomsutvikling AS

► Områderegulering Fjellhamar sentrum

Oppdragsnr.: 52101993 Dokumentnr.: Nat-01 52101993-RIM-RAP-01 Versjon: J01 Dato: 2025-05-27



Oppdragsgiver: Fjellhamar eiendomsutvikling AS/ Solon Eiendom
Oppdragsgivers kontaktperson: Thomas A. Magnussen
Rådgiver: Norconsult Norge AS, Kjørboveien 22, NO-1337 Sandvika
Oppdragsleder: Håkon Aksnes
Fagansvarlig: Linn Marie Foldnes Lunde
Andre nøkkelpersoner: Vette Lindgren

J01	2025-05-27	Oversendelse til kunde	Linnlu	Velind	HaAks
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

▼ Sammen drag

Norconsult er engasjert for å gjennomføre en konsekvensutredning av naturmangfold i forbindelse med en områderegulering på Fjellhamar i Lørenskog kommune. Planforslaget legger til rette for ny boligbebyggelse og infrastruktur i et helhetlig bymiljø med grøntområder og nærhet til natur. Utredningen presenterer naturverdier og vurderer konsekvenser for naturmiljøet som følge av tiltaket. Videre gis det anbefalinger for hvordan naturmangfoldet best kan ivaretas i den videre planprosessen.

Planområdet er i dag preget av tidligere utbygde arealer, som vei, parkering og tekniske anlegg, med enkelte innslag av kantvegetasjon, store trær og restarealer med engpreg. Naturverdiene er i hovedsak knyttet til Fjellhamarelva og tilgrensende naturstrukturer.

Grunnlaget bygger på tidligere kartlegginger og to befaringer utført av Norconsult i 2025 – én i mars med fokus på trær og vegetasjon utenom vekstsesong, og én i mai med kartlegging av naturtyper, rødlistede arter og fremmede arter i tråd med gjeldende veiledere.

Planområdet er delt inn i sju delområder med ulike naturverdi. Langs Fjellhamarelva ligger to naturtypelokaliteter (Delområde 1 og 2) med henholdsvis middels og stor verdi, grunnet en rekke registrerte rødlistede arter, spesielt fugl og funksjonell kantvegetasjon. Elva utgjør også en viktig landskapsøkologisk sammenheng (Delområde 7), som knytter sammen naturverdiene i området. En hul eik (Delområde 3) utgjør en utvalgt naturtype og vurderes til svært stor verdi. Tre delområder er vurdert til noe verdi som økologiske funksjonsområder: grøntområdet ved Fjellhamar bruk (Delområde 4), barnehageområdet med store furutrær og død ved (Delområde 5), og kantsonen langs Edvard Griegs vei med blomstrende engpreg (Delområde 6). Disse områdene har lokal verdi for fugl, insekter og vegetasjon, og kan styrkes gjennom naturpositive tiltak.

Tiltaket vil i hovedsak berøre områder med lav til moderat naturverdi. Kantsoner og elveløp skal i stor grad bevares, men det er identifisert mulig negativ påvirkning ved brupunktet. Den samlede belastningen vurderes som noe negativ, særlig i et område som allerede er preget av fragmentering og bitvis nedbygging.

Det er foreslått flere avbøtende tiltak for å redusere inngrepets påvirkning på naturmangfoldet. Viktige tiltak inkluderer bevaring av kantsoner langs Fjellhamarelva, ivaretagelse av store trær og deres rotsoner, og tilrettelegging for naturpreg i parkarealer. Det foreslås også å restaurere kantsonen ved Fjellhamar gård barnehage ved å slake skråningen og plante ut stedegen helofyttvegetasjon, samt å fjerne gran og fremmede arter sør for dagens bro for å åpne for naturlig kantvegetasjon. I tillegg anbefales det å etablere blomstereng med lokal frøbank og egnet skjøtsel, for å styrke leveområder for pollinatorer og fremme biologisk mangfold i tilknytning til de nye grøntområdene.

► Innhold

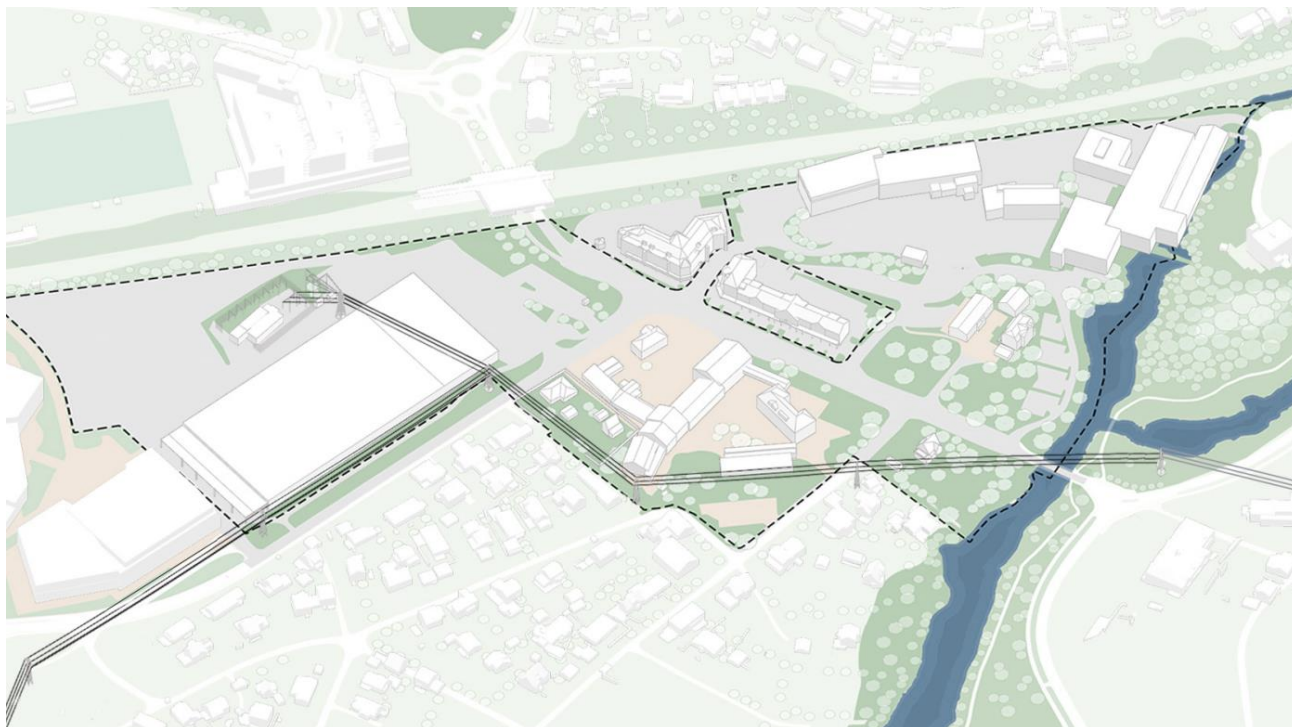
1	Bakgrunn og formål med utredningen	7
1.1	Dagens situasjon og nullalternativ	7
1.2	Alternativer	8
2	Kunnskapsgrunnlag	9
2.1	Krav til utredning	9
2.1.1	<i>Metode for utredning av klima- og miljøtemaer</i>	9
2.1.2	<i>Steg 1: Inndeling i delområder</i>	9
2.1.3	<i>Steg 2: Vurdering av verdi</i>	9
2.1.4	<i>Steg 3: Vurdering av påvirkning</i>	10
2.1.5	<i>Steg 4: Vurdering av konsekvens for hvert delområde</i>	10
2.1.6	<i>Steg 5: Vurdering av konsekvens for hvert alternativ</i>	11
2.1.7	<i>Kunnskapsgrunnlag</i>	13
2.1.8	<i>Oppklaring i kartleggingsmetodikk</i>	13
2.1.9	<i>Usikkerhet</i>	13
3	Karakteristiske trekk ved tiltaks- og influensområdet	15
4	Verdiområder	16
4.1	Naturtyper og vegetasjon	16
4.1.1	<i>Delområde 1 – naturtype – elv med kantsone fjellhamar nord</i>	17
4.1.2	<i>Delområde 2 – naturtype – elv med kantsone Fjellhamar sør</i>	18
4.1.3	<i>Delområde 3 – naturtype – hule eiker</i>	19
4.2	Arter og økologiske funksjonsområder	20
4.2.1	<i>Delområde 4 – Fjellhamar bruk – Grøntområde med spisslønn, parklind og gamle trær</i>	21
4.2.2	<i>Delområde 5 – Fjellhamar gård barnehage – Parkaktig område med store trær</i>	22
4.2.3	<i>Delområde 6 –Edvard Griegs vei– engpreget kantområde og furukolle</i>	22
4.3	Landskapsøkologiske sammenhenger	22
4.3.1	<i>Delområde 7 – landskapsøkologiske sammenheng – Fjellhamarelven</i>	22
4.4	Geologisk arv	23
5	Vurdering av påvirkning og konsekvens	24
5.1	Delområde 1 – Naturtype – Elv med kantsone Fjellhamar nord	24
5.2	Delområde 2 – Naturtype – Fjellhamar sør (Fjellhamarelva III)	25
5.3	Delområde 3 – Naturtype – Hule eiker	25
5.4	Delområde 4 – Økologisk funksjonsområde – Fjellhamar bruk grøntområde	26
5.5	Delområde 5 – Fjellhamar gård barnehage – Parkaktig område med store trær	26
5.6	Delområde 6 – Økologisk funksjonsområde – Edvard Griegs vei - engpreget kantområde og furukolle	26
5.7	Delområde 7 – Landskapsøkologisk sammenheng – Fjellhamarelva	27

5.8	Oppsummering av konsekvens	28
6	Samlet belastning	29
7.1	Unngå og begrense	30
7.1.1	<i>I kantsoner og bekkedrag</i>	30
7.1.2	<i>Store, gamle trær</i>	31
7.1.3	<i>Engpregede områder</i>	31
7.1.4	<i>Fremmede arter</i>	31
7.2	Restaurere og kompensere	32
8	Forholdet til naturmangfoldloven §§8-12	34
9	Kilder	35

1 Bakgrunn og formål med utredningen

Norconsult er engasjert for å gjennomføre en konsekvensutredning av naturmangfold i forbindelse med en områderegulering på Fjellhamar. Formålet med reguleringen er å legge til rette for ny boligbebyggelse i et levende bymiljø, med parker, blågrønne forbindelser og naturnære omgivelser. Utredningen skal kartlegge og vurdere naturverdier i planområdet, og gi grunnlag for å ivareta naturmangfoldet gjennom skånsom arealbruk, avbøtende tiltak og eventuell restaurering der det er aktuelt.

1.1 Dagens situasjon og nullalternativ



Figur 1-1. Figuren er en illustrasjon av dagens situasjon.

Planområdet på Fjellhamar omfatter i dag en kombinasjon av eldre bebyggelse, parkeringsarealer, tekniske anlegg, veiareal og grønne restarealer av varierende kvalitet. Området er sterkt preget av tidligere utbygging og menneskelig påvirkning, og store deler består av grå arealer, særlig rundt Fjellhamar bruk og langs Fjellhamarveien. Grønne strukturer forekommer i form av kantvegetasjon langs Fjellhamarelva, enkelte store trær og restarealer med engpreg og blomstrende vegetasjon, men disse er fragmenterte og dels skjøttet med parkpreg.

Fjellhamarelva utgjør en sentral blågrønn korridor gjennom området og knytter sammen flere naturtypelokaliteter og økologiske funksjonsområder. Elva og tilgrensende vegetasjon har dokumentert forekomst av rødlistede arter, som edelkreps (EN), alm (EN), ask (EN) og slåttemumle (NT). Området brukes av et variert fugleliv, inkludert flere arter som er følsomme for forstyrrelse.

I nullalternativet legges det til grunn at dagens arealbruk videreføres uten gjennomføring av foreslåtte tiltak. Det innebærer at området forblir dominert av grå flater, lite sammenhengende grøntstruktur og begrenset økologisk funksjon i de mest utbygde delene. Kantvegetasjon og gjenværende naturpreg vil i liten grad videreutvikles, og det vil være risiko for gradvis forringelse som følge av manglende skjøtsel, fremmede

2 Kunnskapsgrunnlag

2.1 Krav til utredning

Plikten til å gjennomføre en konsekvensutredning av naturmangfold følger av plan- og bygningsloven (pbl.) kapittel 14 og forskrift om konsekvensutredninger, samt naturmangfoldloven (nml.). Pbl. § 4-2 fastslår at planer og tiltak som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal konsekvensutredes. Forskrift om konsekvensutredninger utdyper dette ved å spesifisere hvilke tiltak som alltid er utredningspliktige (Vedlegg I) og hvilke som kan være det etter en konkret vurdering (Vedlegg II). I tillegg stiller naturmangfoldloven krav til hvordan naturhensyn skal ivaretas. § 8 pålegger beslutningstakere å sikre at vurderinger om naturmangfold bygger på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, mens § 9 fastsetter føre-var-prinsippet, som krever at dersom det er usikkerhet om alvorlige skader på naturen, skal tiltak unngås eller tilpasses for å redusere risikoen. Dette innebærer at dersom et tiltak kan medføre vesentlige negative konsekvenser for økosystemer, truede arter eller verdifulle naturtyper, vil det ofte utløse krav om en konsekvensutredning. Nml. § 10 krever at vurderinger av tiltak ikke bare ser på enkeltinngrep, men også på den samlede belastningen på naturen fra flere tiltak i området.

2.1.1 Metode for utredning av klima- og miljøtemaer

Konsekvensutredningen for fagtema naturmangfold gjennomføres i henhold til metoden beskrevet i Miljødirektoratets veileder «Konsekvensutredninger for klima og miljø M-1941».

Metoden for det enkelte fagtema er delt inn i fem steg:

Steg 1: Inndeling i delområder

Steg 2: Vurdering av verdi i hvert delområde

Steg 3: Vurdere påvirkning for hvert delområde

Steg 4: Vurdere konsekvens for hvert delområde

Steg 5: Vurdere samlet konsekvens for hvert alternativ

Med verdi menes en vurdering av hvor stor betydning et område har for et fagtema. Med påvirkning menes en vurdering av hvordan det samme området påvirkes som følge av et definert tiltak. Påvirkningen av de ulike alternativene vurderes i forhold til et referansealternativ, eller 0-alternativ. I tråd med føringene i veileder M-1941, har vi lagt til grunn at referansealternativet tilsvarer dagens situasjon.

Konsekvens kommer fram ved sammenstilling av verdi og påvirkning i henhold til matrisen i Figur 2-2. Konsekvensen er en vurdering av om et definert tiltak vil medføre bedring eller forringelse i et område.

2.1.2 Steg 1: Inndeling i delområder

Delområdene er enhetlige områder med tilnærmet lik funksjon, karakter og verdi.

2.1.3 Steg 2: Vurdering av verdi

Hvert delområde gis en verdi som vurderes etter verdikriterier gitt i Miljødirektoratets veileder, se

Tabell 2-1. I verdivurderingen benyttes en fem-trinns skala fra ubetydelig til svært stor.

Tabell 2-1. Verdikriterier for tema naturmiljø.

Verdikategori	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi eller forvaltnings-prioritet	Stor verdi eller høy forvaltnings-prioritet	Svært stor verdi eller høyeste forvaltnings-prioritet
---------------	------------------	-----------	--	---	---

2.1.4 Steg 3: Vurdering av påvirkning

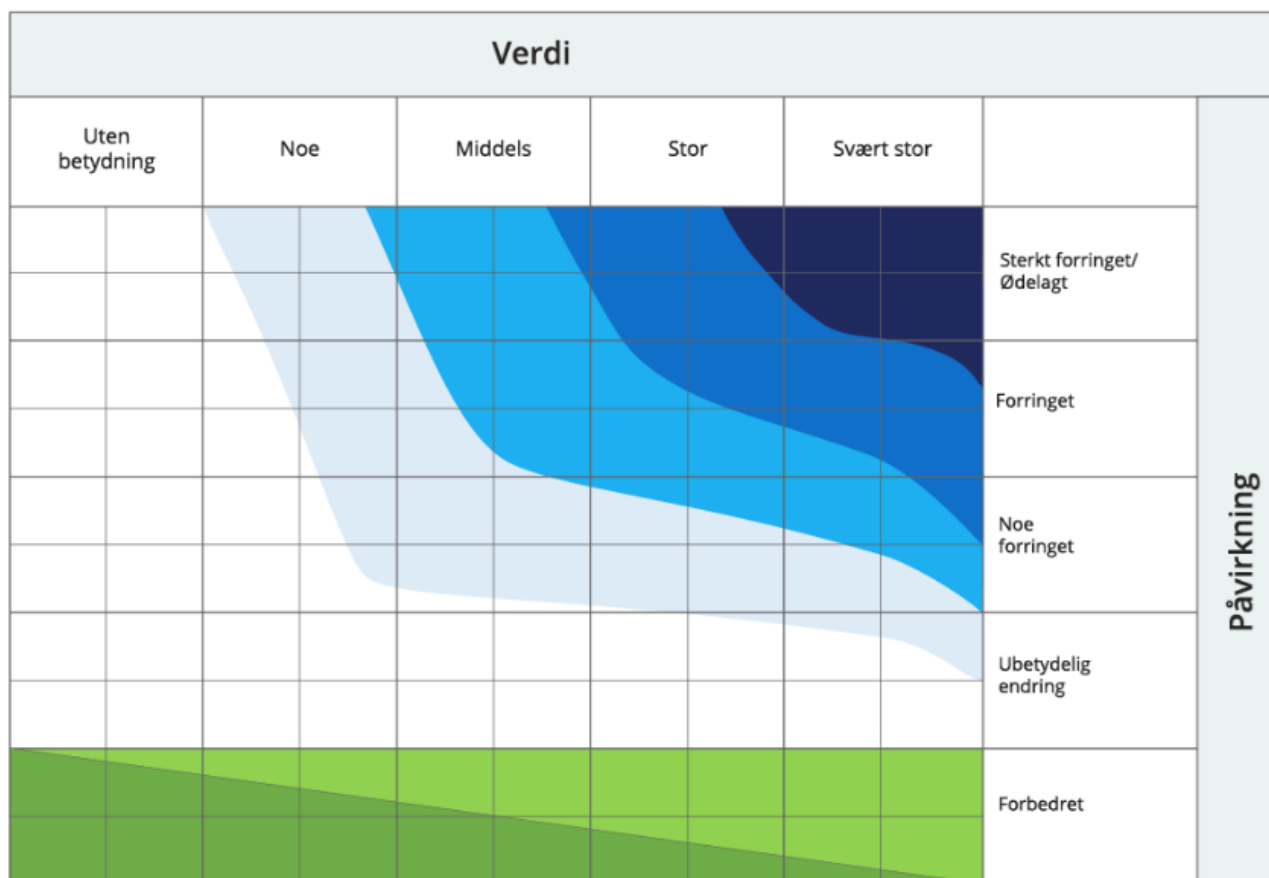
Påvirkning er et uttrykk for endringer det aktuelle tiltaket vil medføre i et delområde. Vurdering av påvirkning er foretatt for alle de verdivurderte delområdene. Veileder for vurdering av påvirkningen av delområder for fagtema naturmiljø fremgår av Figur 2-1. Vurderingene gjelder det ferdige tiltaket. Inngrep i anleggsfasen inngår kun dersom påvirkningen gir varige endringer.



Figur 2-1. Skala for vurdering av påvirkning.

2.1.5 Steg 4: Vurdering av konsekvens for hvert delområde

Konsekvens vurderes ved å sammenstille det enkelte delområdets verdi med tiltakets påvirkning på dette delområdet. Til vurderingen benyttes en konsekvensmatrise, den såkalte konsekvensviften. Konsekvensen for delområdene vurderes på en skala fra 4 minus til 4 pluss, se Figur 2-2. I denne matrisen utgjør verdiskalaen x-aksen, og påvirkningsskalaen y-aksen.



Figur 2-2. Konsekvensviften. Konsekvensen for et delområde framkommer ved å sammenstille verdien med påvirkningen som tiltaket vil medføre. Kilde: M-1941.

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+/++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++/ ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

2.1.6 Steg 5: Vurdering av konsekvens for hvert alternativ

Resultatene fra konsekvensvurderingene for hvert delområde i steg 4, brukes til en samlet vurdering av konsekvensgrad for hvert alternativ innenfor en delstrekning. Tabell 2-2 gir kriterier for fastsetting av konsekvensgrad for hvert alternativ.

Tabell 2-2 Støttekriterier for vurdering av samlet konsekvensgrad for hvert alternativ.

Konsekvensgrad	Kriterier for samlet vurdering
Kritisk negativ konsekvens	Kritisk negativ konsekvens betyr at gjennomføring av alternativet medfører forringelse eller ødeleggelse av nasjonalt eller internasjonalt viktig naturmangfold. Brukes kun for områder med registreringskategorier som er gitt stor eller svært stor verdi, eller der den samlede belastningen er svært stor. - Flere delområder med konsekvensgrad svært alvorlig konsekvens (4 minus). - Svært stor samlet belastning
Svært stor negativ konsekvens	Svært stor negativ konsekvens betyr at gjennomføring av alternativet medfører forringelse eller ødeleggelse av nasjonalt viktig naturmangfold. Brukes kun for områder med registreringskategorier som er gitt stor eller svært stor verdi, eller der det er stor samlet belastning. - Overvekt av delområder med konsekvensgrad alvorlig konsekvens (3 minus). - Ett eller flere delområder har konsekvensgrad svært alvorlig (4 minus). - Stor samlet belastning
Stor negativ konsekvens	Tiltaket medfører stor konsekvens for naturmangfold innenfor influensområdet. - Overvekt av delområder med konsekvensgrad betydelig konsekvens (2 minus). - Flere delområder med konsekvensgrad alvorlig (3 minus). - Ett delområde kan ha konsekvensgrad svært alvorlig. - Bidrar til økt samlet belastning
Middels negativ konsekvens	Tiltaket medfører betydelig konsekvens for naturmangfold innenfor influensområdet. - Overvekt av delområder med konsekvensgrad noe konsekvens (1 minus). - Flere delområder med konsekvensgrad betydelig (2 minus). - Flere delområder med konsekvensgrad alvorlig (3 minus). - Ingen delområder er gitt konsekvensgrad svært alvorlig.
Noe negativ konsekvens	Tiltaket medfører noe konsekvens for naturmangfold innenfor influensområdet. Lite konflikt med naturmangfold innenfor influensområdet. - Overvekt av delområder med ubetydelig konsekvensgrad noe konsekvens (1 minus) og ubetydelig konsekvens (0) - Et par delområder kan ha konsekvensgrad betydelig (2 minus). - Ingen delområder er gitt konsekvensgrad svært alvorlig (4 minus) eller alvorlig (3 minus).
Ubetydelig konsekvens	Tiltaket/alternativet vil ikke medføre vesentlige endringer for naturmangfoldet i 0-alternativet. - Overvekt av delområder med ubetydelig konsekvensgrad (0) - Ett delområde kan inneholde konsekvensgrad noe konsekvens (1 minus). - Ingen delområder er gitt svært alvorlig (4 minus), alvorlig (3 minus) eller betydelig (2 minus) konsekvensgrad.
Positiv konsekvens	Benyttes i delområder som er gitt ubetydelig eller noe verdi som får noe eller betydelig verdiøkning som følge av tiltaket. Tiltaket/alternativet er en forbedring for naturmangfoldet i forhold til 0-alternativet. - Overvekt av delområder med positiv konsekvensgrad (1 eller 2 pluss) - Kan kun inneholde delområder med noe negativ konsekvensgrad. - Delområder med noe negativ konsekvensgrad (1 minus) oppveies klart av områdene med positiv konsekvensgrad
Stor positiv konsekvens	Benyttes i delområder som er gitt ubetydelig eller noe verdi som får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket. Stor forbedring for naturmangfoldet i forhold til 0-alternativet. - Overvekt av delområder med svært stor miljøforbedring (4 pluss). - Overvekt av delområder med svært positiv konsekvensgrad. - Kan kun inneholde delområder med lav negativ konsekvensgrad, delområder med negativ konsekvensgrad oppveies klart av områdene med positiv konsekvensgrad

2.1.7 Kunnskapsgrunnlag

Eksisterende kunnskap er hentet fra Miljødirektoratets naturbase [1], Artsdatabankens artskart [2], NiN-web, NGU berggrunnskart [3] og økologisk grunnkart [4].

Det er gjennomført flere kartlegginger av naturmangfold i planområdet over tid. BioFokus utførte en feltbasert kartlegging i 2014 etter DN-håndbok 13, som senere ble oppdatert i 2021 med ny informasjon fra databaser og rapporter. I 2018 ble det gjort to supplerende undersøkelser av henholdsvis BioFokus og Norconsult, knyttet til nærliggende reguleringsplaner.

Det er gjennomført kartlegging av trær og vegetasjon i planområdet 5. mars 2025 av to naturforvaltere ved Norconsult. Kartleggingen omfattet hovedsakelig kartlegging av trær og deres omkrets, da befaringsstidspunktet var utenfor karplantenes vekstsesong. Det ble også sett på kantvegetasjon og annen vegetasjon som var tilstede på befaringsstidspunktet, og innspill ble tatt med i en tidlig utvikling av planalternativene.

En supplerende kartlegging ble gjennomført den 13. mai 2025, innenfor karplantenes vekstsesong. Det ble da kartlagt naturtyper etter Miljødirektoratets instruks for kartlegging av naturtyper etter NiN [5], rødlistede arter etter Norsk rødliste for arter av 2021 [6], fremmede arter etter Fremmedartslista av 2023 [7] og andre delområder med verdi for naturmangfold i henhold til Miljødirektoratets veileder for konsekvensutredninger m-1941 [8]. Funn i felt har blitt sjekket opp mot eksisterende funn registrert i Arskart og nye funn vil bli publisert, jf. § 24 i Forskrift om konsekvensutredninger.

2.1.8 Oppklaring i kartleggingsmetodikk

Kartlegging av naturtyper i planområdet er gjennomført både etter DN håndbok 13 og etter Miljødirektoratets instruks. I dette området har den eldre kartleggingen etter DN13 vist seg å fange opp flere og mer varierte naturverdier enn den nyere NiN-baserte kartleggingen. Årsaken er at DN13 tillater vurdering av områder med delvis påvirkning og urbane elementer, som for eksempel parkpregede kantsoner, gamle trær i bebygde omgivelser og restarealer med engpreg. Dette er særlig relevant i et bynært og fragmentert landskap som Fjellhamar, der naturverdiene ofte er spredte og delvis påvirket.

Den nyere kartleggingen etter Miljødirektoratet instruksen er mer standardisert og indikatorbasert, og har som hovedformål å identifisere naturtyper av nasjonal forvaltningsinteresse. Dette fører til at områder med lite opprinnelig naturpreg eller begrenset artsinnhold kan falle utenfor, selv om de har lokal verdi eller landskapsøkologisk funksjon. Kartleggingen i 2025 registrerte derfor bare én ny naturtypelokalitet.

På denne bakgrunn vurderes den eldre DN13-baserte kartleggingen som fortsatt relevant. Den supplerer nyere data med verdier som ikke fanges opp etter ny metodikk, og gir et viktig grunnlag for vurdering av helhetlig grønnstruktur og økologiske sammenhenger i planområdet.

2.1.9 Usikkerhet

Det foreligger et relativt godt kunnskapsgrunnlag for naturmangfold i planområdet på Fjellhamar, særlig som følge av tidligere kartlegginger i 2014 og 2021 av Biofokus [9], kartlegging av Norconsult i 2018 og to supplerende feltkartlegginger gjennomført i 2025. Til tross for dette er det flere forhold som gir grunnlag for en viss usikkerhet i både verdivurderinger og vurderinger av påvirkning.

Spesielt artsgrupper som krever kartlegging senere på sesongen, som sopp, enkelte insekter og senblomstrende karplanter, kan være underrepresentert. Det er også kjent at enkelte artsforekomster, som f.eks. humler og vannfugl, varierer fra år til år og krever lengre tidsserier eller flere observasjonspunkter for å vurdere forekomstens varighet og betydning. I urbane randsoner som Fjellhamar, kan dessuten naturverdier være sterkt fragmenterte og dynamiske, noe som gjør dem ekstra utfordrende å fange opp fullt ut.

Selv med et godt kartleggingsgrunnlag er det krevende å vurdere nøyaktig hvordan tiltaket vil påvirke artene og naturtypene i området. Mange arter, særlig fugl og pollinatorer, er følsomme for endringer i kantsoner, grøntstruktur og menneskelig aktivitet, men det finnes få studier som gir entydige svar på hvordan slike arter responderer på inngrep i denne typen semiurbane landskap.

Virkninger som støy, økt ferdsel, lysforurensning og fragmentering av habitater kan være like betydningsfulle som direkte arealtap, men er ofte vanskeligere å tallfeste eller modellere. Dette gjelder særlig for bevegelige arter som bruker området som del av større leveområder eller trekkruiter. Selv om det er registrert rødlistede arter som edelkreps og slåttehumle i området tidligere, er det usikkerhet knyttet til hvorvidt disse har etablert levedyktige bestander eller kun benyttet området midlertidig.

Det vil alltid knytte seg usikkerhet til hvordan tekniske løsninger utvikles videre frem mot gjennomføring. Små endringer i plassering av tiltak, anleggsbelastning, eller håndtering av masser og kantsoner kan få uforholdsmessig stor betydning for naturverdiene – særlig i en allerede fragmentert grønnstruktur. Et viktig usikkerhetsmoment er også hvordan spredning av fremmede arter håndteres i praksis, ettersom området allerede er belastet med flere høyrisikogrupper.

3 Karakteristiske trekk ved tiltaks- og influensområdet

Tiltaks- og influensområdet ligger i Lørenskog kommune og hører til den bioklimatiske seksjonen svakt oseanisk seksjon (O1). Klimaet er preget av moderate temperaturvariasjoner, med relativt kalde vintre og varme somre. Årsnedbøren er middels, men fordelt jevnt gjennom året. Dette gir forhold som favoriserer både østlige og vidt utbredte arter, men med begrenset innslag av typiske oseaniske elementer.

Området tilhører boreonemoral vegetasjonssone, en overgangssone mellom den sørlige boreale barskogen og den nordlige delen av det varmekjære løvskogsbeltet. Vegetasjonen i området bærer preg av denne overgangen, med en blanding av bjørk, gråor og enkelte innslag av edelløvtrær som alm, ask og spisslønn. Bartrær som gran og furu finnes også. Det finnes gamle trær og enkelte små skogholt som utgjør viktige elementer for naturmangfoldet i et ellers bymessig miljø.

Berggrunnen i Lørenskog består hovedsakelig av gneisbergarter, og dette gjenspeiles i en relativt næringsfattig grunntypevegetasjon. Likevel finnes lokale rikere partier, særlig i tilknytning til elvekorridoren langs Fjellhamarelva og Fjellhamardammen, der vannpåvirkning og sedimenttransport har skapt forhold for rik kantvegetasjon og starrsummer. Her opptrer arter som svartor og hegg, samt starrarter, takrør og urter som bekkeblom og vendelrot.

Tiltaksområdet utgjør i hovedsak en tidligere industripregede del av Fjellhamar sentrum, preget av urban infrastruktur, byggeområder og fragmentert grønnstruktur. Likevel finnes det flere små, isolerte grøntområder og parkarealer, der det forekommer restarealer med engpreg og eldre trær. Blant annet er det kartlagt en eik som tilfredsstillende kriteriene for utvalgt naturtype, samt mindre grupper med store bjørker og alm.

Fjellhamarelva utgjør et viktig økologisk element i influensområdet, og fungerer både som leveområde for amfibier, insekter, edelkreps og vannfugl, og som økologisk korridor gjennom et tett utbygget område. Elvekantene har stor betydning for biologisk mangfold og landskapsøkologisk sammenheng. Det er registrert forekomster av rødlistede arter knyttet til vassdraget og til kantvegetasjonen, inkludert edelkreps (EN), mandelpil (NT), alm (VU) og slåttemagle (NT). Området har også flere funn av fremmede arter med høy eller svært høy økologisk risiko, blant annet rynkerose, kjempebjørnekjeks og kanadagullris.

Våtmarksområdene ved elva, sammen med kantsoner, små parkområder og gamle trær, gir rom for et artsrikt fugleliv. Det er også spor av bever, som benytter vassdraget som leveområde.

Influensområdet preges dermed av en mosaikk av urbane og grønne strukturer, der arts mangfoldet er konsentrert til kantsoner, gamle trær og vannmiljøet.

4.1.1 Delområde 1 – Naturtype – elv med kantsone fjellhamar nord



Figur 4-2. Kantsone og elv, delområde 1 Fjellhamarelva nord

Området er kartlagt etter DN håndbok 13 av Biofokus, og beskrivelsen er hentet fra deres vurderinger fra 2014 oppdateringer i 2021.

Delområdet er et viktig bekkedrag i Lørenskog kommune, som strekker seg fra Fjellhamarveien bro til grensen mot Lillestrøm kommune. Området er påvirket av eldre industriaktiviteter, trafikkområder, hogst og parkvedlikehold. I sørøst finnes en dam og en langsommere, næringsrik seksjon, mens bekken i nord er raskere og smalere med stein- og grusbunn. Vegetasjonen består av blandingsløvskog med arter som bjørk, lønn, or og selje, samt myrvegetasjon med starr, siv og ulike urter. Området har potensial for sjeldne planter i de rike starrsumpene og et relativt rikt insektliv, inkludert elvedamsselflue (NT-2010).

Etter nyere funn av de rødlistede artene edelkreps (EN), mandelpil (NT) og alm og ask (begge EN), er naturtypelokalitetens verdi hevet fra lokalt viktig (c-verdi) til viktig (B) i Biofokus sin rapport fra 2021. Det ble ikke gjort gjenfunn av disse artene, men det er ikke gjort tiltak i lokaliteten som skulle tilsi at artene har forsvunnet, og en må anta, basert på føre-var-prinsippet, at artene fortsatt er til stede.

Naturtype kartlagt etter DN håndbok 13 med B-verdi, gir **middels KU-verdi**.



4.1.2 Delområde 2 – Naturtype – elv med kantsone Fjellhamar sør

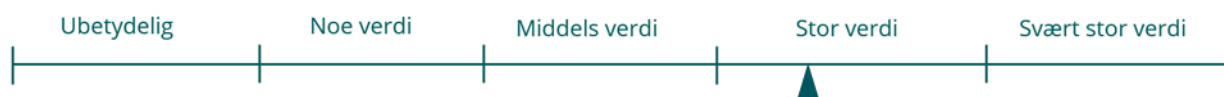


Figur 4-3. Fjellhamarelva sør

Området er kartlagt etter DN håndbok 13 av Biofokus, og beskrivelsen er hentet fra deres vurderinger fra 2014.

Fjellhamarelva III er et viktig bekkedrag i Lørenskog kommune, som strekker seg fra Fjellhamar bru i øst til Kloppaveien i vest. Området grenser til bebyggelse og private tomter, spesielt på vestsiden, og til park- og skogområder på østsiden. Elva er oppdemt nedstrøms og er derfor utvidet og stilleflytende med næringsrikt vann. Kantsonene er frodige og forholdsvis intakte, dominert av løvskog med arter som svartor, hegg og vierkratt, samt innslag av spisslønn, selje og bjørk. I vannkanten finnes starrsummer og tåkrørsummer med arter som kvass-starr, flaskestarr, strandrør og vassrørkvein, samt urter som hvitbladtistel, vendelrot og bekkeblom. Området har et svakt potensial for sjeldne planter og et relativt rikt insektliv, inkludert elvevannymfe (NT-2010).

Delområdet er en DN håndbok 13- lokalitet med B-verdi, noe som i henhold til m-1941 gir middels **KU**-verdi. Områdets naturlige karakter med død ved, intakt kantvegetasjon og sjeldenhet innenfor et urbant presset område, og viktighet for arter knyttet slike naturtyper, gjør at verdien vurderes opp til **stor KU-verdi**.



4.1.3 Delområde 3 – Naturtype – hule eiker



Figur 4-4. Naturtypen hule eiker ved Fjellhamar bruk.

Området er kartlagt etter DN håndbok 13 av Biofokus, og beskrivelsen er hentet fra deres vurderinger fra 2014. Den hule eika ble også gjenkartlagt i 2025, som naturtype «hule eiker» etter Miljødirektoratets instruks.

Fjellhamar bruk er et område i Lørenskog kommune som inneholder en stor eik, klassifisert som en lokalt viktig naturtype. Eika har en diameter på 65-70 cm i brysthøyde, med en krokete stamme og middels utbredt krone. Selv om treet har noe dødved ved basis, har det ennå ikke utviklet hulheter eller grov sprekkebark. Treet står på en asfaltert parkeringsplass, noe som kan påvirke røttene og trets helsetilstand negativt. Dette kan redusere trets livslengde. Eika har potensial for et rikt artsmangfold, spesielt knyttet til gammel og hul eik, som er viktig for mange insekter. Forvaltningsanbefalingene inkluderer å spare døde greiner eller stammedeler som faller ned, ved å legge dem i skogkanten mot elva.

Hule eiker har status som utvalgt naturtype fordi de har svært høy verdi for biologisk mangfold. De fungerer som leveområde for et stort antall arter – særlig vedlevende insekter, sopp, lav og fugler – hvor mange er rødlistet og sterkt knyttet til gamletrær rike på dødved-elementer. Slike eiker utvikles langsomt og kan ikke erstattes på kort sikt dersom de går tapt. Naturtypen er derfor gitt vern gjennom forskrift som utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven. Dette gjelder kun eiker utenfor produktiv skog, hvor hogst- og arealbrukspress kan true forekomstene.

Siden delområde 3 er en utvalgt naturtype, gir dette **svært stor KU-verdi**. Grunnet trets dårlige tilstand er den i nedre sjikt av verdikategorien.



4.2 Arter og økologiske funksjonsområder

Planområdet på Fjellhamar har et tydelig urbant preg med begrenset grøntareal. I slike områder blir de gjenværende grønne sonene spesielt viktige som leveområder og spredningskorridorer for dyr og planter. Selv små restarealer med trær, engpreg eller kantvegetasjon kan ha betydelig økologisk funksjon, særlig når de knytter seg til vannmiljøer som Fjellhamarelva eller inngår i sammenhengende grønne strukturer. I dette kapitlet beskrives de viktigste delområdene som fungerer som økologiske funksjonsområder for arter i planområdet.

Delområdene med økologiske funksjonsområder for arter er utledet på grunnlag av Biofokus sin rapport fra 2021, samt Norconsults egne befaringer og kartlegginger gjennomført i 2025.

4.2.1 Delområde 4 – Fjellhamar bruk – Grøntområde med spisslønn, parklind og gamle trær



Figur 4-5. Grøntområde med edelløv.

Området rundt Fjellhamar bruk har innslag av variert løvtravegetasjon, med flere større trær som bjørk, ask, alm og spisslønn. Det finnes tette krattstrukturer, og flere av treslagene har potensial som leveområder for fugl og insekter. Disse områdene har i dag begrenset økologisk verdi, men enkelte partier kan ha funksjon som skjul eller bevegelsesareal for fugl og mindre pattedyr. Samlet sett utgjør området en mosaikk av urban vegetasjon, der enkelttrær og kantsonefragmenter er de viktigste elementene for naturmangfoldet.

Grøntområdet gis **noe KU-verdi** som leveområde for alminnelige og vidt utbredte arter.



4.2.2 Delområde 5 – Fjellhamar gård barnehage – Parkaktig område med store trær

Området rundt Fjellhamar gård barnehage består hovedsakelig av et parkmessig grøntareal, med plen, stier og lekearealer. I området står det likevel flere store, grove furutrær, som gir økologisk verdi. Noen av trærne er litt eldre, og det finnes innslag av liggende død ved og grove greiner, noe som kan gi leveområder for vedlevende insekter, sopp og lav. Selv om området er i aktiv bruk og delvis skjøttet, bidrar de gamle furutrærne til å øke området biologiske verdi og funksjon som lokalt leveområde for skogsarter i et ellers åpent landskap. Området gis **noe KU-verdi**.



4.2.3 Delområde 6 –Edvard Griegs vei– engpreget kantområde og furukolle

Det ble beskrevet en engpreget veikant i biofokus sin rapport i 2021:

Langs Edvard Griegs vei finnes et sørvendt kantområde med tørrbakke- og veikantvegetasjon. Vegetasjonen består av arter som rødkløver, fuglevikke, gulskolm og sølvmyr, som er typiske for åpne, solrike voksesteder med relativt tørre forhold. Dette gir området et visst preg av semi-naturlig eng, med potensial som næringssøkende areal for pollinatorer.

Samtidig er området påvirket av forstyrrelser, og det forekommer problemarter som skvallerkål og burot. Uten skjøtsel kan disse artene dominere og redusere arts mangfoldet. Området er som et lite, men funksjonelt mikrohabitat for insekter, og vil kunne styrkes som økologisk funksjonsområde ved enkel skjøtsel, som årlig slått før blomstring og fjerning av plantemateriale.

I tillegg til det engpregede området, er det beskrevet flere store furutrær på skoletomta i biofokus sin rapport. De omtalte store furutrærne er hogget, men det står noen yngre gjenværende furutrær mellom skolen og det eng-pregede kantområdet. Siden Fjellhamar generelt har få gjenstående naturområder igjen, medregnes denne furukollen i delområdet med **noe KU-verdi**.



4.3 Landskapsøkologiske sammenhenger

4.3.1 Delområde 7 – landskapsøkologiske sammenheng – Fjellhamarelven

Fjellhamarelva utgjør en viktig blågrønn korridor gjennom planområdet og er en sentral landskapsøkologisk struktur i et ellers tett bebyggt område. Elva knytter sammen flere naturtypelokaliteter og grønne restarealer, og fungerer som spredningsvei og leveområde for en rekke arter.

Langs elva finnes partier med relativt intakt kantvegetasjon, dominert av svartor, hegg, vier og sumpvegetasjon med takrør og starr. Dette gir både ly, næring og skjul for arter tilknyttet vann og kantsoner. Elva har dokumentert forekomst av edelkreps (EN) og brukes av flere rødlistede måke,-vade,- og andefugler, som sivhøne (VU), makrellterne (EN) og hettemåke (CR).

Det er også observert spor fra bever i vassdraget, noe som understreker elvas funksjon som leveområde. Beverens tilstedeværelse bidrar til økologisk variasjon gjennom påvirkning av kantsoner, vannstand og dødt trevirke i vannet.

Som helhet gis Fjellhamarelva **middels KU-verdi** som et økologisk sammenbindende element, grunnet dets lokale viktighet for arter og vegetasjon. Bevaring og styrking av kantvegetasjonen, samt kontroll med fremmede arter, er avgjørende for å opprettholde elvas funksjon som landskapsøkologisk akse.



4.4 Geologisk arv

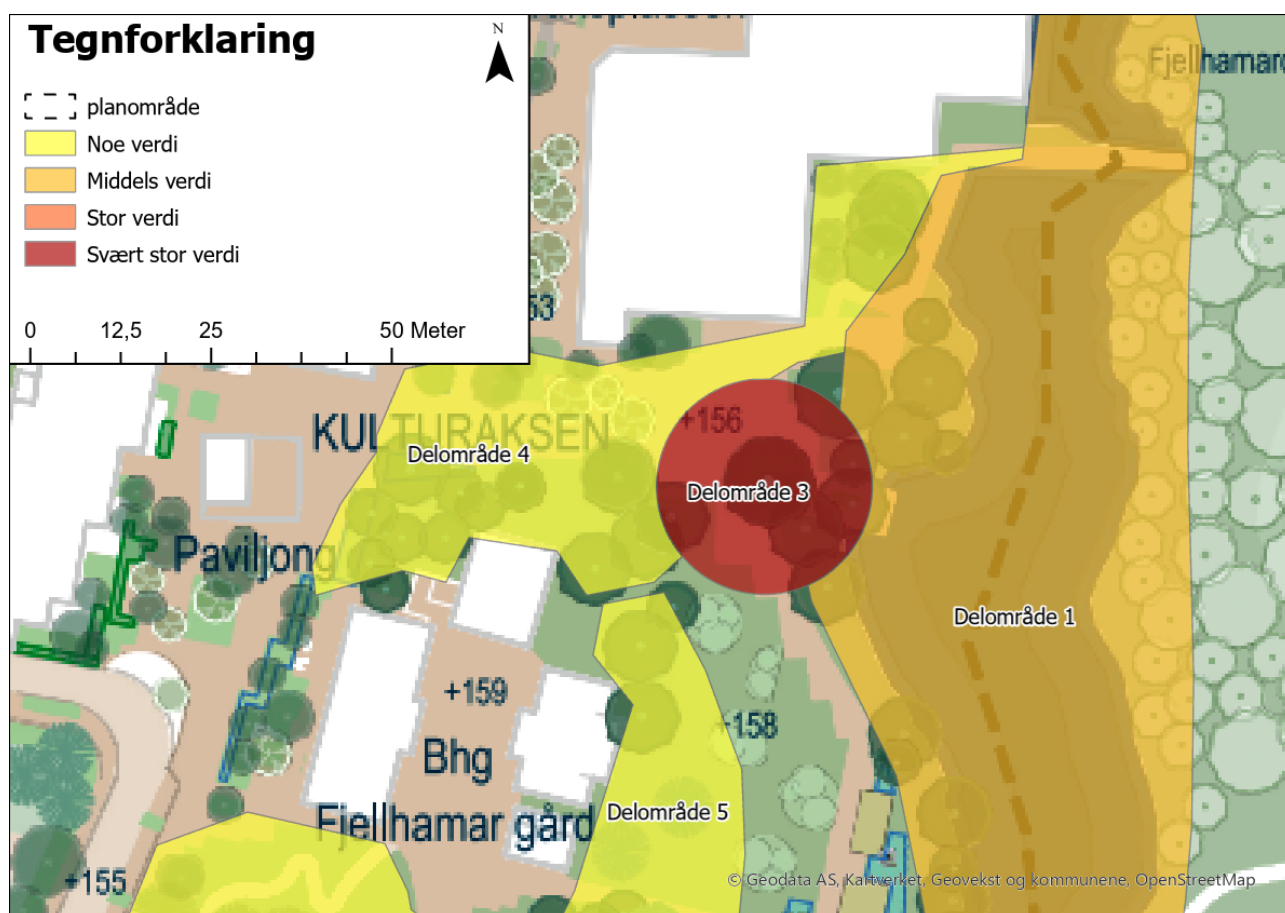
Det er gjort et databasesøk av områder med geologisk arv og geosteder, og det er ikke funnet geologiske verdiområder innenfor tiltaksområdet [4].

5.2 Delområde 2 – Naturtype – Fjellhamar sør (Fjellhamarelva III)

Også sør for brulokaliseringen må det påregnes felling av trær og endringer i kantvegetasjonen, spesielt i kryssingspunktet. Dette kan redusere området verdi som bekkedrag og leveområde for arter tilknyttet kantsonen. Det er viktig å hindre sedimenttransport til vannet og unngå inngrep i selve elveløpet. Påvirkningen vurderes å **gi noe forringelse**.



5.3 Delområde 3 – Naturtype – Hule eiker



Figur 5-2. Nærbilde av planens arealbruk rundt den hule eika (delområde 3)

Dette delområdet omfatter en stor, gammel eik som er registrert som utvalgt naturtype. Treet står eksponert i et asfaltert område og er allerede sårbar, både som følge av begrenset vokseplass og trolig tidligere påkjørsler, da det ligger nær kjørearealer uten fysisk beskyttelse. Arbeid som omfatter endring av asfalten i området kan medføre ytterligere negativ påvirkning, både direkte og indirekte.

Komprimering av jord, endret drenering, vibrasjoner fra anleggsmaskiner og forurensning fra overflatevann kan svekke rotsystemet og redusere treet levetid. Selv om tiltaket ikke omfatter direkte felling, vurderes

treets langsiktige overlevelse som utsatt. Det er viktig å understreke at dette allerede gjelder for eika grunnet treets nåværende tilstand og plassering.

Påvirkningen vurderes å gi **noe forringelse**. Det anbefales å etablere fysisk sikring mot kjøretøy, unngå massepåfylling eller graving i rotsonen, og sørge for at anleggsarbeid holdes på trygg avstand.



5.4 Delområde 4 – Økologisk funksjonsområde – Fjellhamar bruk grøntområde

Dette delområdet består av gamle trær og kantsoner som gir habitat for småfugl og insekter. Området har en viss funksjon som leveområde og er del av lokal grønnstruktur. Området skal videreføres som et parkaktig areal, og det er ikke planlagt innskrenking på arealet. Det er likevel en forventning at området vil bli endret og tilpasset en mer parkmessig utforming, som kan bety at enkelttrær i delområdet felles.

I tillegg kan der midlertidige forstyrrelser i anleggsfasen, for eksempel ved lagring av masser, anleggstrafikk eller støy, som kan påvirke bruk av området av dyreliv. Dersom området benyttes som riggareal eller buffersoner endres, kan dette likevel gi kortvarig påvirkning.

Påvirkningen vurderes som **noe forringelse**, som følge av en forventning om at enkelttrær innenfor lokaliteten må felles og at økt ferdsel vil gi mer slitasje på vegetasjon enn dagens situasjon.



5.5 Delområde 5 – Fjellhamar gård barnehage – Parkaktig område med store trær

Området består av et parkaktig grøntareal med flere store furutrær og noe død ved. Det legges opp til at området videreføres som park, og de største trærne vil i hovedsak beholdes, selv om noe hogst kan forekomme i forbindelse med justeringer av arealbruk eller nye anlegg.

Samlet vurderes påvirkningen som **noe forringet**. Forutsatt at etablering skjer skånsomt og at eksisterende trær og død ved ivaretas der det er mulig, vil tiltaket ikke redusere verdien, og kan på sikt bidra til å øke området økologiske funksjon, dersom det utføres naturpositive tiltak som beskrevet under avbøtende tiltak.



5.6 Delområde 6 – Økologisk funksjonsområde – Edvard Griegs vei - engpreget kantområde og furukolle

Delområdet består i dag av et sørvendt kantområde med tørrbakke- og veikantvegetasjon, med innslag av arter som rødkløver og fuglevikke. Dette gir et visst engpreg og fungerer som næringsareal for pollinatorer.

I det videre planarbeidet er det lagt opp til at området inngår i en "parkakse" som skal fungere som et rekreasjons- og forbindelsesområde for mennesker. Parkaksen vil ha et parkaktig preg, men det er samtidig rom for å bevare naturliknende kvaliteter, som engaktig mark og eksisterende furutrær. Selv om

hovedhensikten er å tilrettelegge for bruk og opphold, kan innslag av engpreg bidra positivt både for opplevelsesverdi og artsmangfold.

Endringen vurderes som **ubetydelig**, mot noe negativ påvirkning for økologisk funksjon, særlig dersom engaktig mark og furutrær nedprioriteres. Samtidig finnes potensial for positiv effekt dersom det legges til rette for variert og blomstrende vegetasjon som kombinerer parkformål med naturkvaliteter.



5.7 Delområde 7 – Landskapsøkologisk sammenheng – Fjellhamarelva

Fjellhamarelva fungerer som en viktig blågrønn korridor gjennom området og knytter sammen flere delområder med naturverdi. Vassdraget og tilhørende kantvegetasjon har betydning som spredningsvei og leveområde for blant annet bever, vannlevende insekter og fugl.

Det legges opp til at kantsonene langs elva i hovedsak skal bevares, og tiltakene vil i liten grad påvirke kontinuiteten eller funksjonen til den landskapsøkologiske sammenhengen. Det kan forekomme noe økt støy og menneskelig aktivitet i nærheten av elva, spesielt ved nye oppholdsarealer og økt ferdsel fra nye beboere, men dette forventes ikke å medføre vesentlige negative konsekvenser for artenes bruk av området.

Påvirkningen vurderes som **ubetydelig**, med mulig liten negativ effekt lokalt ved bruene, men uten nevneverdig svekkelse av korridorfunksjonen totalt sett.



5.8 Oppsummering av konsekvens

Forskjellene mellom alternativ 1 og 2 har ingen betydning for vektning av påvirkning av konsekvens for naturmangfold, og presenteres derfor samlet i en tabell.

Delområde	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
Delområde 1	Middels	Noe forringet	Noe negativ (-1)
Delområde 2	Stor	Noe forringet	Noe negativ (-1)
Delområde 3	Svært stor	Noe forringet	Noe negativ (-1)
Delområde 4	Noe	Noe forringet	Noe negativ (-1)
Delområde 5	Noe	Ubetydelig	Ubetydelig
Delområde 6	Noe	Ubetydelig	Ubetydelig
Delområde 7	Middels	Ubetydelig	Ubetydelig
Samlet konsekvens			Noe negativ konsekvens
Begrunnelse		Planen medfører noe negativ konsekvens for flere av delområdene, men har ingen betydelige eller store negative konsekvensgrader, da den i all hovedsak omhandler transformasjon av eksisterende grå arealer, og det legges opp til en skånsom gjennomføring i delområder uten at eksisterende grøntarealer skal reduseres i kvalitet eller størrelse.	

6 Samlet belastning

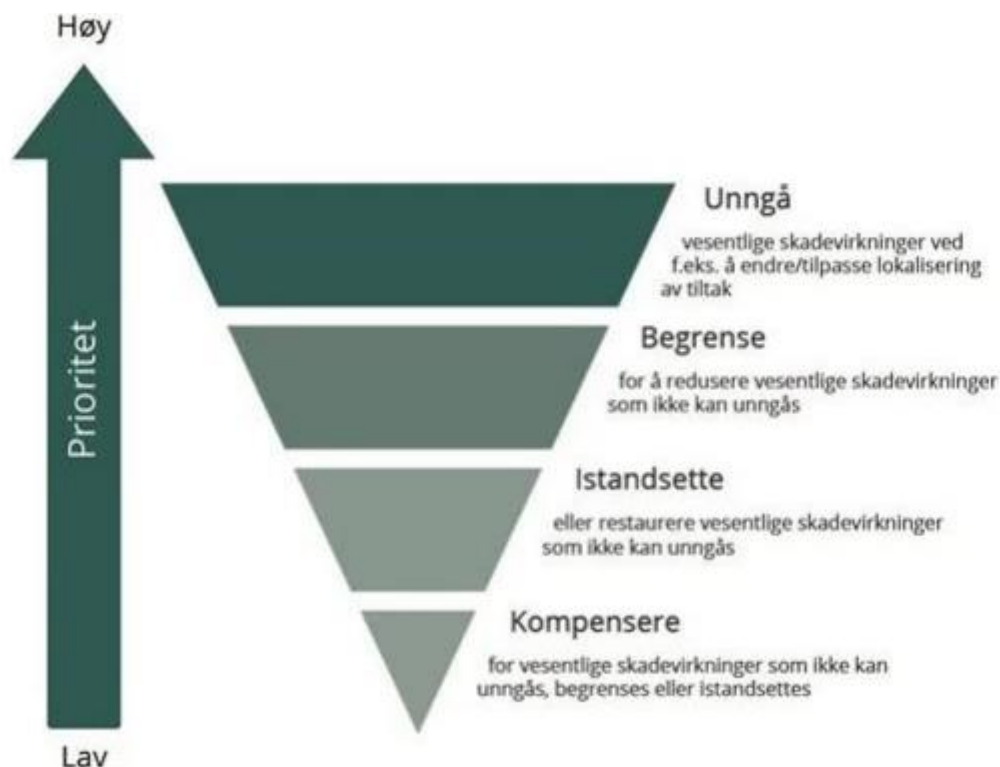
Planområdet er i dag i stor grad preget av eksisterende inngrep og menneskelig aktivitet. Store deler består av grå arealer som bebyggelse, veier og tidligere industriområder, med kun spredte grøntarealer og kantsoner som bærer preg av naturlige strukturer. I dette bildet har Fjellhamarelva og tilhørende vegetasjon en sentral funksjon som blågrønn korridor og landskapsøkologisk sammenheng, noe som videreføres i planforslaget. Det legges opp til å i hovedsak bevare kantsonen, og tiltaket vil ikke medføre vesentlig oppstyking eller brudd i sammenhengene som elva utgjør.

Samtidig innebærer tiltaket et løft i arealbruk og tilgjengelighet, som gir økt ferdsel, støy og menneskelig tilstedeværelse i et område som i dag har begrenset bruk. Dette kan påvirke arter negativt, særlig rødlistede fuglearter knyttet til vannmiljø, som er følsomme for forstyrrelse i hekkesesongen. Selv om ikke inngrepsomfanget er stort, kan den samlede belastningen over tid øke, særlig dersom det etableres nye oppholdsarealer nær sårbare habitater uten tydelig avgrensning eller skjerming.

Samlet sett vurderes tiltaket å gi en noe økt samlet belastningen på naturmangfoldet. Den landskapsøkologiske funksjonen til Fjellhamarelva forventes å bestå.

7 Skadereduserende tiltak/avbøtende tiltak

I forskrift om konsekvensutredninger § 23 står det at konsekvensutredningen skal beskrive de tiltakene som er planlagt for å unngå, begrense, istandsette og hvis mulig kompensere for vesentlige skadevirkninger for miljø og samfunn både i bygge- og driftsfasen. Tiltakshierarkiet gir et godt bilde på prioriteringsrekkefølgen når man skal vurdere avbøtende tiltak for naturmangfold



Figur 6-1. Tiltakshierarkiet. Kilde: Miljødirektoratet

7.1 Unngå og begrense

For å ivareta naturverdiene i og rundt planområdet er det avgjørende at tiltakshaver følger prinsippet om å unngå inngrep og forringelse av verdifulle naturmiljøer så langt det lar seg gjøre, i tråd med første nivå i tiltakshierarkiet. Under beskrives anbefalte tiltak som kan bidra til å unngå eller minimere skade på naturmangfoldet.

7.1.1 I kantsoner og bekkedrag

- Avgrens kantvegetasjon fysisk før anleggsarbeid.
- Unngå masselagring, kjøring og graving i eller nær kantsonen.
- Bevar trær og busker som ikke står i direkte konflikt med tiltaket.
- Dersom trær MÅ felles, plantes det ut tilsvarende i ettertid
- Ved brubygging, trekk unna fundamentet så lang det er mulig fra elva.
- Sørg for erosjonssikring og kontroll på avrenning under hele anleggsfasen.

7.2 Restaurere og kompensere



Figur 6-3. Bildet viser den bratte skråningen ned mot elva ved barnehagen.

I forbindelse med etableringen av Flaggfjellparken foreslås det å restaurere deler av kantsonen mot Fjellhamarelva i området ved Fjellhamar gård barnehage. Området utgjør i dag en parkeringsplass og en asfaltert vei, som ser ut til å være anlagt på en eldre fylling i elvas skråning. Dette har medført en bratt, kunstig overgang mot vannet, og kantsonens økologiske funksjon som buffer, habitat og filtreringssone er i dag noe redusert.

Som del av utviklingen av parken foreslås det at kanten mot elva slakes ut, slik at det etableres en mer naturlig overgang mellom land og vann. Det anbefales videre å fjerne asfalt og overskuddsmasser i skråningen, og erstatte disse med stedegen jord og vekstmaterialer. Etter terrengjusteringen kan det plantes ut stedegne kant- og våtmarksarter, som bekkeblom, mjørdurt, vierarter og svartor, for å støtte utviklingen av et helofyttpreget kantområde med høy økologisk funksjon.

Tiltaket vil bidra til å gjenopprette en naturlignende kantvegetasjon, med bedre forutsetninger for infiltrasjon, erosjonsbeskyttelse og biologisk mangfold. Etableringen av et mer naturlig plantesamfunn i denne sonen kan gi økt verdi både for vannlevende insekter, amfibier og fugl, samtidig som det gir en landskapsmessig

kvalitetsheving i overgangen mellom elv og park. Tiltaket vil også kunne styrke Fjellhamarelvas funksjon som landskapsøkologisk korridor, og har potensial for positiv effekt både lokalt og i en større sammenheng.



Figur 6-4. Grantrær skygger for naturlig kantvegetasjon.

I området sør for dagens bro foreslås det også å fjerne utplantet gran og fremmede arter. Grantrærne er store og dominante, og de hindrer etablering av naturlig kantskog og utviklingen av et feltsjikt med karplanter. Fjerning av gran og fremmede arter vil gi lysåpne forhold som igjen vil fremme reetablering av stedegne arter og naturlig kantvegetasjon. Det kan med fordel plantes ut gråor eller svartor for å fremskynde prosessen, og motvirke at lyskrevende fremmede arter får fotfeste.

Samlet vil disse tiltakene bidra til å styrke kantsonens økologiske funksjon, både som habitat, bevegelseskorridor og som buffer mellom vann og tilgrensende arealer.

8 Forholdet til naturmangfoldloven §§8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Planområdet på Fjellhamar er kartlagt gjennom en rekke befaringer og vurderinger over tid. Det ble gjennomført supplerende kartlegging i 2025, både utenom vekstsesong (5. mars) og i vekstsesong (13. mai), med kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks, rødlistede arter og øvrige naturverdier. Tidligere kartlegginger etter DN-håndbok 13 er også vurdert som relevante, da de har fanget opp naturverdier som nyere metodikk ikke nødvendigvis registrerer. Planområdet er lett tilgjengelig, og naturverdiene er godt dokumentert. På denne bakgrunn vurderes kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig og i rimelig forhold til tiltakets omfang.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Gitt det solide kunnskapsgrunnlaget og gjentatte feltundersøkelser, vurderes konsekvensene for naturmangfoldet som tilstrekkelig kjent. Det er ikke registrert naturtyper eller arter med høy grad av usikkerhet knyttet til forekomst eller økologisk funksjon. Føre-var-prinsippet tillegges derfor mindre vekt i vurderingen av tiltakets påvirkning, men bør likevel være styrende ved detaljprosjektering og skjøtsel i nærheten av sårbare kantsoner og leveområder.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Tiltaket innebærer i hovedsak inngrep i arealer med lav eller moderat naturverdi, men berører også funksjonelle kantsoner og restarealer med betydning for arts mangfold, inkludert rødlistede fuglearter og pollinatorer. Selv om inngrepene isolert sett er beskjedne, inngår de i et bynært landskap som allerede er fragmentert og påvirket. Det bør derfor legges vekt på å redusere samlet belastning lokalt, særlig gjennom bevaring av sammenhengende vegetasjon, etablering av naturpositive tiltak og restaurering av kantsoner. Tiltaket anses å være forenlig med en økosystemtilnærming forutsatt at slike hensyn ivaretas. Se kapittel om samlet belastning for utbrodering.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

For å unngå unødige skader på naturmangfoldet forutsettes det at tiltakshaver etterfølger prinsippene i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Dette omfatter bl.a. forebyggende tiltak for å hindre spredning av fremmede arter inn i planområdet.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

I både anleggsfasen og den videre utformingen av området forutsettes det at det benyttes miljøforsvarlige metoder. Dette innebærer blant annet skånsom terrengbehandling nær kantsoner, sikring av rotsoner for trær, samt bruk av stedegent plantemateriale ved revegetering. Det bør videre etableres skjøtelsesplaner for eventuelle naturpositive tiltak, som blomsterenger, for å sikre langsiktig økologisk funksjon.

9 Kilder

- [1] Miljødirektoratet, «Naturbase,» [Internett]. Available: <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>.
- [2] Artsdatabanken , «Artskart,» [Internett]. Available: <https://artskart.artsdatabanken.no/#map/427864,7623020/3/background/greyMap/filter/%7B%22IncludeSubTaxonIds%22%3Atrue%2C%22Found%22%3A%5B2%5D%2C%22NotRecovered%22%3A%5B2%5D%2C%22CenterPoints%22%3Atrue%2C%22Style%22%3A1%7D>.
- [3] Norges Geologiske Undersøkelse, «Bergrunnskart,» [Internett]. Available: https://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/. [Funnet 2024].
- [4] NIBIO, «KILDEN,» 2024. [Internett]. Available: <https://kilden.nibio.no/?topic=arealinformasjon&zoom=0.3&x=7219344&y=284337.75&bgLayer=graato ne>.
- [5] Miljødirektoratet, «Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2,» Miljødirektoratet, 2024.
- [6] Artsdatabanken, «Norsk rødliste for arter 2021,» 2021. [Internett]. Available: <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>. [Funnet 2024].
- [7] Artsdatabanken, «Fremmedartslista,» Artsdatabanken, 2023. [Internett]. Available: <https://artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023?TaxonRank=tv>. [Funnet 2024].
- [8] Miljødirektoratet, «Konsekvensutredning av klima og miljø,» 2023. [Internett]. Available: <https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>.
- [9] A. Thylén, «Naturverdier i planområde i Fjellhamar sentrum, Lørenskog kommune, revidert 2021, BioFokus-notat 2021-341,» Stiftelsen Biofokus, 2021.